

Remissyttrande

Ert dnr KN2025/00812
Vårt dnr 2025_07

Klimat- och näringslivsdepartementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se
sigrid.persson@regeringskansliet.se.

Göteborg, 2025-05-23

Förslag till författningsändringar för att inkludera små vätgasanläggningar i EU ETS

IKEM – Innovations- och kemiindustrierna i Sverige har tagit del av Naturvårdsverkets promemoria "Förslag till författningsändringar för att inkludera små vätgasanläggningar i EU ETS". Vi tackar för möjligheten att svara på remissen och bidra med våra synpunkter.

IKEM är bransch- och arbetsgivarorganisation för Sveriges innovations- och kemiföretag, som står för en femtedel av förädlingsvärdet i den svenska industrin. IKEM arbetar för en världsledande och grön industri. Våra 1 250 medlemsföretag står för en femtedel av industrins omsättning, en fjärdedel av Sveriges varuexport och sysselsätter över 70 000 personer. Medlemsföretagen är verksamma inom allt från kemi- och plastindustrin till läkemedelstillverkning, raffinaderier och återvinning.

Sammanfattning

Vi på IKEM är osäkra på om förslaget kommer ge några positiva effekter på industrins befintliga eller framtida fossilfria vätgasproduktion och användning. Målet är att fri tilldelning av utsläppsrätter ska fungera som ett produktionsstöd för nya anläggningar som producerar fossilfri vätgas. Stödet kan i slutändan visa sig vara kontraproduktivt om anläggningarna samtidigt förlorar möjlighet till stöd genom klimatklivet. Det minskar samtidigt tilldelningen av utsläppsrätter till andra anläggningar som regleras av ETS. Om alla medlemsstater i EU gör samma "opt-in" för små vätgasanläggningar som Sverige planerar skulle det pressa en redan hårt ansatt europeisk kemiindustri med ännu mindre marginaler och sämre konkurrenskraft.

IKEM önskar att Klimat- och näringslivsdepartementet istället föreslår satsningar som gynnar storskalig produktion av fossilfri vätgas samt skapar förutsättningar för att industrin ska kunna ställa om befintlig vätgasproduktion till att bli klimatneutral. IKEM föreslår följande åtgärder:

1. En tydlig strategi för fossilfri vätgas med ambitiösa produktionsmål
2. Inför uppföljningsmål 2030, 2035, 2040 och 2045
3. Förbättra tillgången till fossilfri el
4. Storskalig och snabb utbyggnad av ny vätgasinfrastruktur för produktion, distribution och användning
5. Beakta alternativa klimatneutrala metoder att producera vätgas vid sidan av elektrolys

Vätgasanvändning inom industrin

Vätgas är en viktig råvara, insatsvara och energigas inom innovations- och kemiindustrin. Huvuddelen av dagens vätgas framställs direkt från naturgas eller som restström från processer av fossila kolväten. I en framtid där industrin fasar ut fossila råvaror hamnar vätgasen i fokus av flera anledningar:

- Befintlig vätgasproduktion måste ersättas med fossilfri vätgas. Går det inte att ersätta den fossila råvaran så måste vi ta hand om vätgasens utsläpp genom koldioxidinfångning.
- Produktion av kemikalier från alternativ till fossila råvaror, som biomassa och olika avfall, kräver tillskott av vätgas.
- Återvunnen koldioxid (CCU) som råvara kräver stora mängder vätgas för att omvandlas till kemiska produkter.

EU:s energi- och klimatpolitik sätter stor press på industrin att ställa om sin nuvarande produktion och användning till fossilfri vätgas. Exempelvis finns skarpa krav på industrin att använda 42 procent vätgas från elektrolys med förnybar el till 2030, en siffra som ska öka till 60 procent redan 2035.

Sammanfattningsvis är vätgasen central i den gröna omställningen. Våra företag är redo att satsa på nya processer och anläggningar för att ersätta fossila råvaror. Ett tydligt hinder för satsningarna är att det saknas förutsättningar för att producera eller köpa in fossilfri vätgas.

En tydlig strategi för fossilfri vätgas med ambitiösa produktionsmål

Industrins mål om fossilfrihet och EU:s krav på förnybar energi bestämmer bara minimibehovet. Om Sverige ska vara en framtida industrination och kunna attrahera nya gröna investeringar krävs god tillgång på fossilfri vätgas till konkurrenskraftiga priser. Våra nordiska grannländer har alla en mycket tydligare riktning när det gäller vätgas, medan Sverige riskerar hamna på efterkälken.

Inför uppföljningsmål 2030, 2035, 2040 och 2045

Berörda myndigheter ska följa upp hur utvecklingen och vätgasstrategin implementeras i Sverige och om produktionsmål inte uppnås komma med förslag på ytterligare åtgärder så att en handlingskraftig regering kan agera.

Förbättra tillgången till fossilfri el

Den absolut viktigaste förutsättningen för att få till produktion av fossilfri vätgas är el. Regeringen måste säkerställa ett elsystem som möter behoven och investera i förstärkningar av el- och distributionsnäten. Koncessionsplikten för produktion av vätgas bör tas bort och möjligheten att skapa lämpliga flexibla elabonnemang behöver ses över.

Storskalig och snabb utbyggnad av ny vätgasinfrastruktur för produktion, distribution och användning

Vätgasledningar är mer kostnads- och energieffektiva än elledningar vid överföring av större energimängder. En sammanhängande vätgasinfrastruktur i Sverige, som också kan bindas samman med Europa, skulle öka försörjningstryggheten och främja konkurrens på vätgasmarknaden.

Beakta alternativa klimatneutrala metoder att producera vätgas

Förutom produktion av vätgas med elektrolys finns andra tekniker som skulle kunna vara förenliga med klimatmålen. Sverige bör undvika detaljreglering av produktionsmetod för vätgas vid implementering av förnybarhetsdirektivet i Sverige. Satsningar på forskning och styrmedel för produktion av fossilfri vätgas bör så långt som möjligt vara teknikneutrala.

Ulf Bergstrand

Näringspolitiskt ansvarig i vätgasfrågor

IKEM